

NICOLAÏKERK

ONDER EEN OPEN HEMEL

(On)maakbaarheid

Weet je nog wanneer dat was,
toen je nog geen ander was
Niet in harnas achter glas,
maar je eigenlijke zelf

(Kees van Kooten en Wim de Bie)

jaarprogramma 2022-2023

(On)maakbaarheid

De maatschappij lijkt ons voor te houden dat we voortdurend maar bezig moeten zijn om onszelf te profileren. In wat je vindt en wat je eet, in hoe je je kleedt en je huis inricht, in welke auto je rijdt (of juist daar van afziet!), welke vakantiebestemming je kiest: het zou allemaal uitdrukken *wie je bent*.

We worden aangespoord onze eigen identiteit te scheppen. En wie daar niet aan mee doet, is een zogenaamde ‘loser’.

Toch lijkt deze individualistische opvatting van identiteit een beetje op zijn retour. Het idee dat de mens zichzelf kan en moet scheppen blijkt (steeds meer) een illusie.

De maakbaarheidsgedachte van de mens die de dingen zelf regelt en voor zichzelf opknapt blijkt daarnaast ook het klimaat en de samenleving ernstige schade toe te brengen.

Steeds vaker klinkt vandaag het geluid dat ‘alles met alles’ samenhangt en dat onze identiteit mede gevormd wordt door onze verwevenheid met anderen, en niet te vergeten de aarde.

Rabbin Jonathan Sacks stelt: “We zijn niet één ding, en bovendien kan een identiteit in iemands leven verschuiven.” Wie je bent – wie wij zijn is – met andere woorden – veranderlijk. Onze identiteit staat niet vast, maar is vloeibaar.

Die veranderlijkheid is juist onze hoop: een mens, een groep, een overheidsdienst, een industrie, een kerk, een samenleving als geheel kán gelukkig ook een andere weg inslaan, en het ‘geweld’ ten opzichte van alles wat niet op hem/haar lijkt - tegen wat kwetsbaar of minder weerbaar is – ook wegdoen.

Onze traditie kent daarvoor een treffend woord: ‘bekering’. Dat is simpelweg omkeren van een (op de) dood lopende weg.

In onze samenleving zien we dat we op verschillende beleidsterreinen dood zijn gelopen. Maar hoe zit dat met ons persoonlijke leven? Met ons leven samen als ekklesia?

Graag nodigen we iedereen uit in en buiten onze kerkelijke gemeente om de identiteitsvraag 'wie wij zijn' samen te verkennen, in de hoop dat we plezier beleven aan en met elkaar en er iets blijvends voor onze ziel uit meenemen.

Er is – hopen wij – voor ieder iets van haar of zijn gading: een theologische kring en Bijbelwerkplaats, maar ook een filmavond en een filosofische lezing; een gezamenlijke maaltijd, maar ook een ochtend 'handen-uit-de mouwen' voor een ander, een liturgische sing-in avond over een Psalm, maar ook een 'symposium' waar ieder haar zegje kan doen.

Samen-leven doe je samen, en dat gaat ook op voor de christelijke Gemeente, waarin de diversiteit wordt gevierd, maar ook verbondenheid wordt gezocht.

Allen een heel mooi nieuw kerkseizoen gewenst!

Werkgroep Vorming & Toerusting

Donderdag 17 November / Lezing Ruud Welten

Identiteit – kunnen we dat wel maken?

Ken Uzelf, luidt het beroemde orakel van Delphi.

Het streven om iemand te zijn, iets te worden en te betekenen is eigen aan het menselijk bestaan. Maar hoe maakbaar is het 'ik' eigenlijk? 'Hebben' we werkelijk een identiteit en wat betekent dat?

In elk geval ziet het ernaar uit dat het niet-hebben van een identiteit ons vandaag de grootste problemen bezorgt. Wat betekent het om 'zichzelf te kennen'?

Prof. dr. Ruud Welten was lange tijd bijzonder hoogleraar namens de Stichting Thomas More en inmiddels hoogleraar filosofie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Ruud Welten publiceerde verschillende werken over Jean-Paul Sartre en het Franse existentialisme, met name over de rol van geweld en terreur.

Locatie: Tuinzaal

Aanvang: 20:00 uur

Donderdag 26 Januari / Maaltijd en Film

Lamentations of Judas

Een film over verraad, vergeving en liefde. Zijn we voor altijd een dief, terrorist, verrader, mislukking, zondaar....? Ligt onze identiteit voor altijd vast, of kunnen wij een andere identiteit aannemen?

Of gaat het hier eerder om 'ontvangen'?

In *Lamentations of Judas* spelen ex-soldaten het verhaal van Judas Iskariot na om met hun gewelddadige verleden in het reine te komen. Tijdens de donkere jaren van Apartheid, werden honderden jonge, zwarte Angolese soldaten gerekruteerd voor het Zuid-Afrikaanse leger. Deze soldaten streden tijdens de Grensoorlog voor een blank Zuid-Afrika. Veertien jaar lang teisterden ze het communistische Angola. Na de oorlog werden de soldaten die het hadden overleefd verbannen naar Pomfret, een dorp aan de rand van de Kalahariwoestijn.

De inwoners, verstoten door beide landen, willen niet praten over hun aandeel in de oorlog. Pas als de filmmaker Boris Gerrets de veteranen vraagt mee te spelen in een verfilming van het verhaal over het verraad van Judas, durven ze de confrontatie met hun verleden aan te gaan.

Voorafgaand aan de film gebruiken we een maaltijd met elkaar.

Locatie: Tuinzaal

Aanvang: 18:00 uur maaltijd, 19:30 uur film

Zondag 19 Februari / Lezing Trees van Montfoort **Groene Theologie, verzet tegen de christelijke en maatschappelijke maakbaarheidsideologie**

Duurzaamheid is een thema in gelovig Nederland. Er zijn honderden groene kerken, moskeeën en kloosters en er is een Groene Bijbel.

Het zijn echter vooral de doeners in de kerken die het beeld van duurzaamheid bepalen, de doordenking blijft achter. Schepping functioneert als een ander woord voor natuur en rentmeesterschap als een kerkelijke term voor milieubewustzijn, zonder dat over de betekenis van deze woorden nagedacht wordt. Theologie kan vanuit haar eigen bronnen bijdragen aan actuele discussies over klimaat, vervuiling en biodiversiteit. Vanuit de christelijke traditie is veel meer te zeggen over duurzaamheid dan alleen 'rentmeesterschap' en 'zorg voor de schepping'. Voor een ecologische theologie is het om te beginnen nodig om de Bijbel beter te lezen.

Drs. Trees van Montfoort (<https://www.vanmontfoortcommunicatie.nl/>) is theoloog, onderzoeker, predikant en communicatieadviseur. Zij schreef 'Groene Theologie'. Het boek werd verkozen tot het beste theologische boek van 2019.

Locatie: Tuinzaal

Aanvang: ca 11:30 uur, na de kerkdienst waarin ds. Trees van Montfoort zal voorgaan.

Zondag 19 maart / Voorbereiding liturgisch leerhuis

Ter voorbereiding van het leerhuis van 21 maart (zie aankondiging hierna) worden na de kerkdienst verschillende bewerkingen van psalm 139 ingestudeerd. Iedereen die mee wil zingen is van harte welkom op deze repetitie

Locatie: Nicolaïkerk

Aanvang: 11:30 uur

Dinsdag 21 maart / Liturgisch leerhuis

Doorgrond mij, O God, en ken mijn hart

Een verkenning van Psalm 139: verschillende lagen in de Hebreeuwse grondtekst (ds. Dirk Neven, wijkpredikant Nicolaïkerk)

en verschillende 'verwerkingen' in de vocale traditie (kerkmusici Nicolaïkerk)

locatie: Nicolaïkerk

aanvang: 20:00 uur

April / Minisymposium

(On)maakbaarheid

Is de christelijke traditie maakbaar? Is de christelijke traditie iets oneindig vloeibaars wat zich moeiteloos aanpast aan de tijd, of is het ook een substantie die gelijk blijft? Over die vraag gaan we nadenken met een breed palet aan deskundigen van binnen en buiten de kerk. Op het spel staat de vraag of de kerk vanuit een eigen verhaal in dialoog is met de tijd of daarvan een product is.

Locatie en tijdstip volgen nog.

Diverse data | Present, aan de slag!

Kerk zijn krijgt niet alleen vorm in de zondagse diensten maar ook daarbuiten, met gemeenteleden en andere wijk- en stadsgenoten. Stichting Present verbindt mensen met een hulpvraag aan mensen die hulp kunnen bieden. Samen met stichting Present heeft de diaconie drie data gekozen waarop we aan de slag gaan in de wijk/stad. Deelnemen aan een project van Stichting Present is een mooie kans om nieuwe mensen te leren kennen van binnen en buiten de gemeente. Noteer je de data vast? Zodra de datum in zicht komt volgt meer informatie. Je kunt je vast opgeven voor één project of voor alledrie. Met leeftijd en mogelijkheden houden we zo goed mogelijk rekening, laat dit dus geen belemmering zijn.

Wanneer: zaterdagen 8 oktober, 14 januari, 11 maart.

Meer informatie en aanmelden: Christien Beuving: cpbeuving@gmail.com (030-69 66 406)

Vanaf dinsdag 13 september | Kring

Bijbelwerkplaats

Wat is de samenhang van al die verhalen in Genesis? Wat houdt de Thora (de boeken van Mozes) bij elkaar? Waarom kwamen daarna nog 'Profeten' en 'Geschriften'? Waarin verschilt de christelijke lezing van het 'Oude Testament' van de Joodse lezing van de 'Hebreeuwse Bijbel'?

Waag het bijbelavontuur en doe mee! Bij opgave wordt het materiaal voor je vermenigvuldigd. Je kunt ook gewoon eens komen kijken of het wat voor je is!

Wanneer: dinsdag van 14.15-15.45 uur (inloop vanaf 14.00 uur)

Locatie: H. Johannes-Bernarduskerk, Oranje Nassaulaan 2, Hoograven

Data:

13 september, 4 oktober, 18 oktober, 1 en 22 november, 6 december, 24 januari, 7 en 21 februari, 21 maart, 11 en 25 april.

Opgave: bij Riny Daverschot, (tel. 2 51 71 77 of rjdaverschot@kpnmail.nl) of via dirk@predikantneven.nl

Vanaf dinsdag 18 oktober | Leeskring

Verzet en overgave – Dietrich Bonhoeffer

Dietrich Bonhoeffer, de bekende Duitse theoloog, raakte betrokken bij het verzet tegen en de aanslag op Hitler op 20 juli 1944. Vanaf voorjaar 1943 zat hij gevangen, en werd enkele weken voor het einde van de oorlog, op 9 april 1945, geëxecuteerd in kamp Flossenbürg. Het is inmiddels meer dan vijfenzeventig jaar geleden dat Bonhoeffer door het naziregime om het leven werd gebracht. Maar de in de oorlogsjaren vanuit de gevangenis geschreven brieven aan familie, vrienden en verloofde, zijn nog altijd indrukwekkend en inspirerend. Met een tiental gedichten zijn de brieven gebundeld in *Verzet en Overgave*, een boek dat in de hele wereld een grote werking heeft gehad tot op de dag van vandaag. Bonhoeffer was een veelzijdig modern theoloog, die grondig heeft nagedacht over de betekenis van de kerk in de maatschappij. En de rol van de concrete mens daarin die steeds meer ‘vermalen’ dreigt te worden door de machten die over hem willen heersen.

Dit seizoen willen we een aantal brieven uit *Verzet en Overgave* met elkaar gaan lezen en bespreken. Op de eerste avond zal een korte inleiding worden gegeven op Bonhoeffer's levensverhaal en de hoofdlijnen van zijn theologie.

De kring is zeer geschikt ter voorbereiding op de inspiratiereis vanuit de werkgroep Huis voor de ziel naar de ‘ziel’ van Bonhoeffer in Berlijn, voorjaar 2023.

Wanneer: dinsdag van 20.00-21.30 uur

Locatie: Wolter Heukelslaan 7

Data: 18 oktober, 22 november, 13 december 2022

24 januari, 21 februari, 21 maart, 18 april 2023

Opgave & informatie: ds. Dirk Neven, tel. 030-2 54 66 56 of dirk@predikantneven.nl

Doorlopend | Kring

20'ers/30'ers

De kring gaat in september weer van start.

We eten vaak samen maar je kan ook na het eten aansluiten.

Wanneer: in overleg, wisselende avonden.

Waar: in overleg bij iemand thuis.

Heb je interesse of wil je meer weten? Neem dan contact op met Annelies Schouten, 06 12 97 92 90, annelies-schouten@hotmail.com

Voorjaar 2023 | Gemeentereis

Het Berlijn van Bonhoeffer

Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) is voor velen een inspirerende persoon en christen. Daar zag het aanvankelijk misschien niet naar uit. Hij wordt in het Duitse Breslau geboren als zesde kind in een hoog-burgerlijk, elitair gezin. Vader Karl is psychiater, moeder Paula is onderwijzeres. Het gezin is niet erg kerkelijk. Dietrich's broers beweren vol verve dat de kerk is achterhaald. Maar Dietrich poneert met bravoure 'dan zal ik de kerk juist hervormen', en gaat theologie studeren in Berlijn.

Tijdens een verblijf in New York leert hij de *social gospel* kennen in de wijk Harlem. Voor die tijd bedreef hij, als veel van zijn tijdgenoten, vooral studeerkamertheologie. Maar hij ontdekt dat het Evangelie echt iets te zeggen heeft voor het concrete leven van mensen. Door zijn vele internationale contacten speelt hij al snel een belangrijke rol in de internationale oecumene.

Na de machtsovername in Duitsland van 1933 zou hij uitgroeien tot een van de vooraanstaande figuren van de *Bekennende Kirche*, een beweging binnen de kerk in Duitsland die zich kritisch opstelt tegenover de nazi's. Hij raakt betrokken bij het actieve verzet tegen Hitler. Na de mislukte aanslag op 20 juli 1944 komt Bonhoeffer's rol aan het licht, en wordt hij op bevel van de Führer zelf op 9 april 1945, kort voor het einde van de Tweede Wereldoorlog, opgehangen.

Bonhoeffer ontwikkelde in de loop der jaren een geheel eigen spiritualiteit. Die komt misschien wel het meest indringend en helder aan het licht in *Verzet en Overgave*, zijn gepubliceerde brieven uit de gevangenschap.

Die spiritualiteit kan – sterk versimpeld – misschien worden samengevat met een enkel woord: *leren geloven*. Bonhoeffer schrijft:

‘Later merkte ik, en ik merk het op dit ogenblik nog, dat je pas in de volle aardseheid van het leven leert geloven. Als je er volledig van hebt afgezien iets uit je zelf te doen – of het nu een heilige of een bekeerde zondaar of een kerkelijke figuur is (een zogenaamde priesterfiguur), een rechtvaardige, een zieke of een gezonde is ..... dan werp je je helemaal in Gods armen, dan neem je niet meer je eigen lijden, maar het lijden van Christus serieus, dan waak je met Christus in Gethsemané, en ik denk dat dat geloof is .... en zo word je een mens, een christen....’

Op onze gemeentereis gaan we in Berlijn op zoek naar sporen van Bonhoeffer’s spiritualiteit. Er staan stadswandelingen op het programma en bezoek aan musea, monumenten en kerken. Er is voldoende ruimte voor persoonlijke spiritualiteit en ontspanning.

Voorafgaand aan de reis zijn er 2 voorbereidingsavonden, waarop o.a. ook de film ‘Die laatste Stufe’ wordt vertoond, over de levensgeschiedenis van Bonhoeffer.

De reis gaat uit van het *Huis voor de ziel* (www.huisvoordezielutrecht.nl)

Wanneer: wordt binnenkort bekend gemaakt

Reis: per trein, vanaf Utrecht C.S.

Kosten: wordt nog bekend gemaakt

(On)maakbaarheid

jaarprogramma 2022-2023

Vanaf dinsdag 13 september | Bijbelwerkplaats

Vanaf dinsdag 18 oktober | Leeskring (Verzet en Overgave)

Vanaf zaterdag 8 oktober | Present, aan de slag

17 November | Lezing Ruud Welten

26 Januari | Maaltijd en film

19 Februari | Lezing Trees van Montfoort

19 maart | Psalm 139 zingen

21 Maart | Liturgisch leerhuis

April | Minisymposium

Voorjaar 2023 | Bonhoeffer-reis Berlijn

Doorlopend | 20'ers/30'ers kring